

Omaishoitajaliiton Reiluutta omaishoitajille -eurovaalipodcast Tekstiversiona haastattelu Piia Koriseva

Pilvi Nummelin (haastattelija): Heippa kuulijat, tervetuloa meidän Reiluutta omaishoitajalle eurovaali podcastiin, jossa puhutaan Eurovaaleista omaishoitajien näkökulmasta. Mun nimi on Pilvi Nummelin on suunnittelijan omaishoitajaliitolle ja tänään vieraana on eurovaaliehdokas keskustalta Piia Koriseva. Tervetuloa.

Piia Koriseva Kiitos, kiitos kovasti.

Haastattelija: Voit vähän kertoa itsestäsi ja miten omaishoito on koskettanut sinua?

Koriseva: No Korisevan Piia, olen tuolta Paimiosta 51v. ja kolmen täysi-ikäisen pojan äiti. Olen Paimion kaupunginvaltuutettu. Olen Varsinais-Suomen maakuntavaltuutettu ja sitten mulla on onnekseni useampiakin vielä noita luottamustoimia. Omaishoitajuus koskettaa itse asiassa kahdellakin tavalla. Vuonna 2008 sain itse aivoinfarktin. Olin 35-vuotias kuolematon kolmen alle kouluikäisen pojan äiti ja yhtäkkiä, mun elämä pysähtyi. Halvaannuin oikealta puolelta, ja sen jälkeen lasten isä joutui mun omaishoitajaksi. Eli sitten elettiin puolitoista vuotta sellaista pyörätuoli-harjoitteluohjelmaa, sellaista kuntoutus elämää, kolmen pienen lapsen kanssa. Ja kun mä pääsin jatkoajalle, eli mua ei otettu sinä yönä pois kahdeksas päivä heinäkuuta 2008, niin mä totesin, että mun elämällä täytyy olla joku merkitys miksi mä olen täällä. Sitten kuntoon kuntouduttuani niin valmentajauduin sitten henkilökohtaiseksi valmentajaksi: hyvinvointivalmentaja personal trainer.

Sitä kautta lähdin myös ALS-sairaahan rouvan hoitajaksi, ja tässä tämä pariskunta rouva oli siis ALS-sairas eli täysin liikuntakyvytön ja hänen puolisonsa jo iäkkäämpi omaishoitaja herra, oli aavistuksen dementoituva. Tämä on aika tyypillinen tällainen tämän hetken tilanne, eli eläköitynyt pariskunta ja sitten kun tulee tällainen äkillinen sairaus, joka vie toiselta täysin toimintakyvyn.

Ei ollut yksi eikä kaksi yötä, että vaikka mun työaikaani ei ollut, mutta satuin asumaan 3 km:n päässä, kun yöllä kävin nostamassa sitten rouvaa ylös sänkyyn, kun oli liukunut herran käsistä, kun oltiin nostettu sieltä sängystä vessatuoliin. Sain toimin myöskin saattohoitajana sitten tälle rouvalle ja siinä tuli nähtyä aika hyvin koko se kirjo ja se epäoikeudenmukaisuus mihin törmäsi vähän turhankin usein. Kuinka paljon esimerkiksi byrokratiassa kuinka monta kertaa joutui täyttämään samoja lappuja, joutui kertomaan samoja asioita. Jotenkin tuntui siltä, että kun muutenkin voimavarat oli täällä pariskunnalla todella loppu. Ehkä just vielä sen ikäinen, että avun pyytäminen ei ole itsestään selvää, niin sitten se tuntuu vielä vaikeammalta ja jotenkin epärealistiselta.

Sen jälkeen tämä asia on ollut minulle hyvin lähellä, kun on ollut vähän niin kuin molemmilta puolilta perspektiiviä.

Haastattelija: Ja omaishoitajaliiton tavoitteissakin pohditaan sitä, että päivittäinen ja muuten siitä on vaan hoiva, niin se saattaa aiheuttaa työnteon kaltaista terveystarvetta ja kuormitusta sitten sinne. Omaishoitajaliitossa ollaan esittämässä nyt, että olisi myös työsuojelulain säädöksillä sitten turvattaisiin läheisen omaishoitajille terveyttä. Miten näet, että miten läheisen omaishoitajan kuormitusta pitäisi ennaltaehkäistä?

Koriseva: Luennoin hyvinvoinnista ja minä olen omaishoitajille myös käynyt luennoimassa ja keskusteltiin pitkään tästä. Tuntuu jotenkin hassulta, että se on täysipainoinen työ, kun hoidat sitä läheistä. Se ei rajoitu siihen, että se on 8 tuntia ja ovi kiinni ja sitten vapaailta, vaan se on jatkuvaa työtä ja sen takia tuntuu niin hassulta se että näitä ihmisiä ei hoideta. Tämä on vähän sama, kun menet lentokoneeseen niin lentokoneessa kun ilmanpaine laskee, sanotaan, että aseta maski ensin omille ja sitten vasta toisen kasvoille, niin jos yli kuormitetaan sitä hoitajaa, niin silloinhan hoidettava ei voi voida hyvin. Sitä ei rinnasta työhön, minun mielestä sen pitäisi rinnastaa niin kun jatkuvaan työhön. Puhutaan siitä, että tuntimäärät ei täyty tai työolosuhteet ei täydy, niin mun mielestä ne on ihan höpö höpöä, koska totta on se, että kyllä ne täyttyy. Silloin jos kukaan on nähnyt läheltä, tai ollut itse omaishoitajana, niin varmasti tietää, että se työ ei ole sitä helpointa, paitsi että sun fyysisesti, mutta se on myös henkisesti valtavan raskas. Ja siksi se, että se pidetään hyvää huolta siitä hoitajasta, niin on ensiarvoisen tärkeitä.

Haastattelija: Pystytkö antamaan jotain esimerkkejä, miten näitä kuormituksia voitaisiin ennaltaehkäistä?

Koriseva: No joo yksinkertaisesti vertaistuki on tärkeä. Se, että et jää asioiden kanssa yksin ja se, että sulle jää omaa aikaa että voit oikeasti välillä sulkea sen oven ja ajatella vaan itseäsi, tehdä vaan omia juttuja vaikka se sitten olisi mitä tahansa. Ei sen tarvitse olla jotain isoja juttuja, mutta se että et saat vaan olla, monta kertaa sekin vähentää sitä henkistä kuormitusta.

Mutta myös se sellainen kuntoutuminen ja se avuntarve tai se avun antaminen silloin kun sä huomaat, että omat voimavarat ei enää riitä. Ihminen on siinä mielessä kummallinen, koska kyllähän me pystytään. Me mennään ja pusketaan itseämme ihan käsittämättömään mittakaavaan. Itse sain aivoinfarktin todennäköisesti sen takia, että mulla on aurallinen migreeni ja olin ohjelmapäällikkönä radiossa, näyttelin kuusi iltana viikossa, mulla oli 3 alle kouluikäistä lasta. Eli mun elämässä ei ollut mua ja tää on sama on omaishoitajien tilanteessa, että tavallaan he unohtavat itsensä. He nostavat itsensä sinne pois ja he vaan suorittaa suorittaa suorittaa. Ja se ei tee ihmiselle hyvää ja silloin sä et itse edes välttämättä huomaa miten loppu sä oikeasti olet.

Haastattelija: Monihan tekee sitten ansiotyötä ja omaishoitoa, jonka yhdistämistä elämässä ja EU on pyrkinyt helpottamaan tätä on on EU:n työelämän tasapaino direktiivi 2019 ja Suomessakin se sitten säädettiin työsopimuslakiin. Tällainen siinä direktiivissä oli minimiin, että pitää olla 5 päivää palkatonta vapaata läheisen avun tai hoidon tarpeen vuoksi. Me Omaishoitajaliitossa että ajettaisiin, että sen pitäisi olla pidempi, että vähintään 10 päivää saattohoitotilanteissa 20 päivää vuodessa. Miten itse näet, pitäisikö EU:n edistää työntekijöiden omaishoitovapaan pidentämistä ja muuttaa se korvaukselliseksi?

Koriseva: Ihan ehdottomasti ihan ehdottomasti, jo yksinkertaisesti senkin takia, että meidän väestö vanhenee. Me tarvitaan yhä enemmän omaishoitajia ja jos meillä ei ole niitä läheisiä jotka pitää rakkaista huolta, niin sehän kuormittaa meidän yhteiskuntaa ihan valtavasti ja sen takia nyt on vihoviimeinen tilanne siihen, että meidän täytyy tehdä isoja ratkaisuja ja ne täytyy tehdä Pohjoismaisesta näkökulmasta. Ne täytyy tehdä Eurooppalaisista näkökulmasta.

Se mikä meillä on tietysti vähän ero kun vertaa Keski- ja Etelä Eurooppaan niin aika helposti Keski-, Etelä-Euroopassa ollaan niin ne perheet on lähellä, siellä pystyy hoitamaan. Siellä on monta perhettä samassa yhteisössä, jotka voi sitä isoäitiä tai isoisää hoitaa vuorotellen. Mutta me Suomessa ollaan paljon muutettu. Me asutaan eri paikkakunnilla ja usein se kuormitus kohdistuu yhteen ihmiseen tai yhteen perheeseen ja senkin takia ei voi kaikkea ihan aina yksi yhteen verrata, vaan nääkin asiat pitäisi EU:ssa ottaa huomioon ja nähdä se, että meillä on erilainen toimintatapa Pohjoismaissa mitä on Keski- ja Etelä Euroopassa, valitettavasti.

Haastattelija: Näinpä, mutta hoivan tarve on kuitenkin just koskee koko Eurooppaa, että väestö ikääntyy joka puolella ja olisikin hienoa, että EU:ssa olisi tällainen EU:n laajuinen omaisuuttaohjelma, ja sitten komission kehotuksesta voitaisiin tehdä myös omaishoitoohjelma jokaiseen jäsenvaltioon. Mitä painopisteitä itse nostaisit esiin vaikka tällaisessa hoito ohjelmassa?

Koriseva: No kyllä mun mielestä tärkeintä on se, että ensinnäkin täytyy tehdä yhteistyötä niin päin, että sun täytyy pystyä tekemään, jos sä teet joudut tekemään ulkopuolista työtä. Sanon tässä nyt joudut tekemään, sen takia, että se on monelle sitä, koska ei tule toimeen sillä, että sä hoidat sitä läheistä, niin tää on ristiriidassa mun mielestä jo niin isosti että nää asiat täytyy saada palan siinä, että se siitä hoivatyöstä jonka sinä teet. Sun täytyy saada hyvä korvaus. Sun täytyy pystyä olla rinnastettavissa se mihin tahansa muuhun työn tekemiseen.

Toinen, mikä mun mielestä huolestuttaa hirveästi on se, että jos sä olet pitkään omaishoitajana ja sitten siirryt työelämään, niin sut otetaan tavallaan aloittelevana. Eli silloin sä tulet pitkäaika jälkeen töihin ja ja silloin sua kohdellaan sen mukaan, ja se on epäreilua.

Tuesta tai siellä tuki pykälissä oli monta sellaista kohtaa, jossa kohti joutuu vähän ehkä haukkumaan jopa happea että, me eletään 2024. No joo siis 2022 on tullut voimaan sopimukset, jotka on edelleen. Tuntuu siltä että me ollaan omaishoidon asiassa ihan takapajulassa, että me ollaan jätetty jätetty yksi tärkeä ryhmä kokonaan pois, joka on kuitenkin kasvava ryhmä. Ja sen vuoksi niin kun yhteinen etu olisi se, että me pystyttäisiin ylläpitämään, mä ehkä vertaisin omaishoitajia samalla tavalla kuin lapsiperheessä, että miksi oikeudet ei olisi samat mitkä lapsiperheessä on. Koska siinäkin sä toimit hoitajana. Ei sillä ole väliä minkä ikäistä sä hoidat ja toisille sä hoivatyö päättyy siihen kun lapsi on vähän isompiin ja toisille on niin että se hoivatyö jatkuu koko elämän. Sen takia näitä ei pitäisi lokeroida erikseen.

Haastattelija: Kiitos miten toimit Euroopan parlamentissa läheisellä omaishoitajien hyväksi?

Koriseva: Minä pitäisin ääntä mä puhuisin mä kyseenalaistan. Mä oon toimittaja ja rakastan myöskin kyseenalaistaa asioita. Hakisin syitä miksi asialla ei ole tehty mitään mitä me voidaan tehdä ja lähtisin puhumaan enemmän mitä siitä puhutaan nyt.

Mun tapa toimia on se, että mä uskon asioiden etenevän sillä, että keskustellaan ja mitä enemmän tietoisuutta ihmiset saa, sen enemmän ihmiset ymmärtää ja sen helpompi on tehdä ratkaisuja. Ja tämäkin on asia, joka varmasti helposti jää syrjään sen takia, että jos ei se kosketa mua. Niin sitten ei mun tarvitse siitä hirveästi mitään tietää. Ja valitettavasti kukaan meistä ei tiedä milloin se koskettaa just mua niin sen takia sille pitää tehdä nyt paljon että ääntä pitäisi niin ja ottaisin asioista enemmän selvää toisin niitä asioita esille ja kirjaimellisesti nostaisi välillä sen kissan pöydälle, että tää asia ei voi olla näin.

Haastattelija: Minkä takia omaishoitajien kannattaa äänestää eurovaaleissa? Näissä vaaleissa äänestysprosentti ei ole se korkein.

Koriseva: Ei tota ylipäätään. Tässä vaiheessa kun ollaan EU:ssa, niin Euroopassa europarlamentista ne mitkä äänestää tekee isompia ratkaisuja ne tekee sitä isointa sateenvarjoa, jonka alue me sitten kokoonnutaan. Siellä tehdään ne isot päätökset, jotka ohjaa asioiden suuntaan, ja sen takia on tärkeitä että vaikka tuntuu siltä, että meidän Suomen sisäpoliittinen on se mitä nyt on kaikista tärkeitä, mutta kun katsoo maailmanpolitiikkaa tällä hetkellä, katsoo turvallisuuspolitiikkaa, katsoo meidän omavaraisuutta, katsoo meidän tämänhetkistä tilannetta koko isossa Eurooppa-näkökulmassa, niin nyt on tärkeä, että sinne saadaan ihmisiä, jotka uskaltaa puhua, jotka uskaltaa pitää meidän puolta, ja jotka uskaltaa myös kyseenalaistaa asioita.

Me suomalaiset ollaan vähän kilttejä, ja me mennään vähän isojen valtioiden vanavedessä. Niin nyt tarvitsee olla sellaisia, jotka uskaltaa sanoa ja kertoo mielipiteensä. Uskaltaa tuoda sen oman maan asiat eteen, koska meillä on erilaista asua täällä pohjoisessa mitä on, kuin asua vähän etelämmässä moneltakin kannalta.

Isosti lähettää voimia kaikille, koska tiedän ja ymmärrän mitä se työ on. Mun arvostus näitä ihmisiä kohtaan, jotka seisoo sen toisen ihmisen rinnalla, jotka jaksaa väsymättä auttaa, jotka on siinä kuuntelee lohduttaa jotka on ne jalat, kädet, silmät, korvat. Niin se työ on sellaista, että niin iso kiitosta tai niin iso kukkamäärää ei tässä maailmassa ole. Kiitos siitä. Kiitos.

Haastattelija: Kiitos Piia Koriseva.